

5.5 PLAN VAN AANPAK WATERHUIS- HOUDING 2001 - 2006

5.5.1 Inleiding

Het informatiebulletin 'Veldspraak, nr. 2 - 2000' van het nationaal park Dwingelderveld kopt: "Water van levensbelang voor het Dwingelderveld". Het nummer is volledig gewijd aan het thema water in het Dwingelderveld. Het belang van het water wordt nog weer eens opnieuw uit de doeken gedaan en er is een artikel opgenomen over de resultaten van het hydro-ecologisch modelonderzoek. Juist de natte heide vegetaties maken dit gebied tot een speciaal waardevol gebied. Uit het onderzoek blijkt dat deze vegetaties bedreigd worden door verdroging. Verder blijkt ook herstel mogelijk als maatregelen in en om het Dwingelderveld worden genomen.

Aandacht voor het water in het Dwingelderveld is niet nieuw. In 1984 is het hydrologisch onderzoek (Bakker) afgerond dat de basis vormde voor het Beheers- en inrichtingenplan van het nationaal park. Bij de beschrijving van het waterhuishoudkundige systeem wordt voor het eerst de term slenk gebruikt. Een slenk is een natuurlijke laagte (erosiegeul) in het veld en is een onderdeel van het oppervlakkige afwateringssysteem van het gebied. Juist deze slenken zijn uiterst waardevolle 'natte' elementen in het veld.

Op basis van het onderzoek van Bakker en diverse kleinere deelstudies zijn in de loop van de tijd een aantal projecten uitgevoerd. Deze projecten zijn uitgevoerd als onderdeel van de verdrogingsbestrijding en met medefinanciering door de Gebeve-regeling. Een goed voorbeeld is het project Holtveen. In dit project is een waterloop die een landbouwgebied afwaterde door de slenk van het Holtveen gedempt. Na dempen is hier de grondwaterstand fors omhoog gekomen. Andere projecten zijn het automatiseren van stuwen rond het Dwingelderveld en de aanleg van nieuwe stuwen. Verder zijn door de terreinbeheerders diverse projecten in het natuurgebied uitgevoerd. Hierbij gaat het o.a. om herstel van slenken in de boswachterijen zoals het herstel van de slenk

Koelevaartsveen en het dempen van sloten.

Directe aanleiding voor het plan van aanpak is het recente hydro-ecologisch modelonderzoek Nationaal Park Dwingelderveld (Iwaco, november 1999). Doel van het onderzoek was om inzicht te krijgen in aard en omvang van de verdrogingsproblematiek, achterliggende oorzaken en mogelijke oplossingen. Hiervoor was het noodzakelijk om de invloed van keileem op het hydrologische systeem beter dan voorheen in het onderzoek mee te nemen.

De belangrijkste conclusies uit het onderzoek zijn:

- groot deel van het Dwingelderveld is verdroogd. Vooral de slenken, hoogveengebieden en randgebieden van de heide. Grondwaterstand is te laag (25 tot 100 cm) voor gewenste vegetaties
- volledige realisatie van de gewenste natuurdoelen, voor zover haalbaar, vergt een forse verhoging in beide beekdalen en interne maatregelen in het Dwingelderveld. Dit is niet haalbaar binnen het huidige beleid.
- verhoging van de drainagebasis in een zone van 2 km om het Dwingelderveld en interne maatregelen in het natuurgebied (omvorming bos en Noordenveld) geven een belangrijke toename van natuurwaarden in het Dwingelderveld
- van de beide beekdalen is de beïnvloeding door het beekdal van de Ruiner Aa relatief groot
- voor de bescherming en versterking van de huidige natuurwaarden is een optimale inzet van alle beschikbare middelen binnen het huidige beleid van groot belang.

Onderzoek heeft aangetoond dat verdere waterhuishoudkundige maatregelen noodzakelijk zijn om de verdroging van het Dwingelderveld aan te pakken. In het onderzoek zijn ook tal van maatregelen aangegeven, zoals interne maatregelen in de boswachterij en verhogen drainage basis in de randzone. Er is echter geen totaal overzicht van werken die door de verschillende beheerders in de loop van de tijd zijn uitgevoerd. Daardoor bestaat er ook geen overzicht van maatregelen die op korte of de

wat langere termijn uitgevoerd kunnen worden.

Het plan van aanpak waterhuishouding Dwingelderveld heeft als doel om op basis van een inventarisatie van de uitgevoerde werken tot nu toe en de resultaten van het onderzoek een overzicht te geven van projecten die op korte termijn (2001 - 2006) uitgevoerd kunnen worden.

5.5.2 Inventarisatie waterhuishoudkundige maatregelen 1980 - 2000

Kaart 1 geeft een overzicht van maatregelen die in de periode van 1980 tot en met 2000 zijn uitgevoerd. Uit de kaart blijkt dat er in deze periode al veel is gebeurd, zowel in het natuurgebied als daaromheen. De maatregelen zijn zoveel mogelijk weergegeven naar type maatregel. In tabel 1 is een overzicht gegeven van de maatregelen. In de tabel is tevens aangegeven wat het te verwachten effect is van de maatregel.

Rond het Dwingelderveld zijn de periode 1980 tot en met 2000 drie grote project door het waterschap uitgevoerd. Het eerste project was project Holtveen. Holtveen ligt in het oostelijke gedeelte van het Dwingelderveld. Het is een natuurlijke laagte dat deel uit maakt van het natuurlijke afvoersysteem (slenk) van het Dwingelderveld. Door deze slenk werd water afgevoerd uit het landbouwgebied ten oosten van het natuurgebied. Dit landbouwgebied heeft als onderdeel van dit project een andere afvoertracé gekregen en de waterloop door het Holtveen is gedempt. Later is de slenk door Staatsbosbeheer verder hersteld.

Het tweede project was de automatisering van de sturen in de Ruiner Aa. De Ruiner Aa vormt aan de zuidzijde van het Dwingelderveld de drainagebasis van het hydrologische systeem. Doormiddel van automatisering kunnen hogere oppervlaktewaterpeilen worden gehandhaafd. Verder zijn de stuwkleppen verlengd, zodat na verwerving van de relatienota gebieden hogere oppervlaktewaterpeil kan worden ingesteld. Op dit moment zijn deze gronden echter nog niet aangekocht.

Tenslotte is aan de noordzijde van het Dwin-

gelderveld in het beekdal van de Oude Vaart een stuwenproject uitgevoerd. De stuwen van de Oude vaart zijn geautomatiseerd, een aantal stuwen in de hoofdwaterlopen zijn geautomatiseerd en er zijn nieuwe stuwen geplaatst in de directe randzone van het Dwingelderveld.

In het Dwingelderveld zijn door de terreinbeheerders ook diverse projecten uitgevoerd. Natuurmonumenten heeft diverse sloten in eigen beheer gedempt. De Davidsplassen zijn opgeschoond en aansluitend aan dit ven is een stuk bos omgevormd tot een open boomheide bos. Vooral in de natte heide gedeelten zijn de resultaten zeer succesvol. Recent is ook het Achterlandseveen opgeschoond. Door de aanleg van een stuw is het oppervlaktewaterpeil met circa 35 cm verhoogd.

Staatsbosbeheer is al vanaf 1980 actief in de boswachterijen. Vanaf eind jaren zeventig heeft geleidelijk een omslag plaatsgevonden van het ontwateren van het bos naar accepteren en vanzelfsprekend vinden dat grote delen van het bos jaarlijks natte voeten heeft. Naast het niet meer schoonmaken en het hoger leggen van duikers, zijn op grote schaal greppels en sloten gedempt. Op sommige plaatsen is hier bos voor gekapt. Knelpunten waar wegen en recreatiepaden onder zijn komen staan, wordt aangepakt door het ophogen en omleggen van paden. In een tweetal slenken worden grote natuurontwikkelingsprojecten uitgevoerd. Dit zijn de projecten herstel Holtveen en herstel Koelevaartsveen. De bovengrond is verwijderd en in een groot gebied eromheen zijn sloten en greppels gedempt.

5.5.3 Programma 2001 - 2006

In het eco-hydrologisch onderzoek zijn maatregelen geformuleerd in de categorie "Op weg naar herstel". Gezien de looptijd van dit plan van aanpak is dat het maximaal haalbare. De maatregelen die hierin worden genoemd zijn de omvorming van Noordenveld, omvormen van bos in de slenken en het verhogen van peilen in de randzone. Het plan van aanpak voorziet hier in met de volgende projecten:

1. Calamiteitenafvoer Noordster
2. Verhogen peil in de Leissloot
3. Herstel natuurlijke afwatering Noordenveld
4. Afkoppelen van de afvoer uit het landbouwgebied Looveen (waterloop Witteveen)
5. Herstel slenken bij de weg Lhee- Spier
6. Conservering randzone Dwingelderveld

Voor alle projecten geldt dat rekening wordt gehouden met andere functies in en rond het park. Dit betekent bijvoorbeeld in de randzone dat het landbouwkundige grondgebruik randvoorwaarden stelt aan de drooglegging. In het park kan het voorkomen dat als onderdeel van het plan een zandweg of fietspad moet worden verhoogd.

In bijlage 1 is een uitgebreidere beschrijving gegeven van de projecten. Voor bijna alle projecten geldt dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is om te komen tot een exact plan. In bijlage 2 is een planning van de uitvoering gegeven.

5.5.4 Communicatie

Maatregelen in het recente verleden hebben veel weerstand bij de bevolking en de recreant opgeroepen tegen waterhuishoudkundige maatregelen ten behoeve van het nationaal park Dwingelderveld. Fietspaden staan soms onder water en de omgeving is bang voor natschade aan huizen of landbouwgewassen. Daartegenover staat dat uit hydrologische onderzoek is gebleken dat het Dwingelderveld nog steeds ernstig verdroogd is en dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Nieuwe maatregelen kunnen echter niet worden uitgevoerd als dat niet vergezeld wordt van een uitgebreide communicatie richting de streek en recreant.

Duidelijk moet worden hoe belangrijk het hydrologische systeem voor het Dwingelderveld is. Onderdeel van de boodschap is dat het normaal is dat delen van het natuurgebied gedurende het winter seizoen alleen met laarzen bezocht kunnen worden. Daarnaast moet het probleem van de verdroging worden ge-

schetst en welke maatregelen op korte termijn uitgevoerd kunnen worden. Hierbij moet tevens duidelijk worden dat andere functies rond het Dwingelderveld gerespecteerd worden.

De doelgroep valt in te delen in drie groepen. Ten eerste de bewoners en boeren in de randzone van het Dwingelderveld. Verder vormen de recreatieondernemers en de recreanten een doelgroep. De laatste doelgroep zijn de besturen en instellingen. Dit zijn de colleges van B&W, raadsleden, het bestuur van het waterschap en het overlegorgaan nationaal park Dwingelderveld

Centraal in het communicatieprogramma is de boodschap dat de hydrologie voor het Dwingelderveld van levensbelang is. Tegelijkertijd is hydrologie ook een ingewikkelde materie. Stroming van grondwater is immers niet zichtbaar in het veld. Vandaar dat het noodzakelijk is om materiaal te ontwikkelen waarmee op een eenvoudige en visuele manier uitleg wordt gegeven. Daarnaast moet het materiaal flexibel zijn gezien de diversiteit aan doelgroepen.

In het plan van aanpak zijn een project opgenomen om hierin te voorzien. Dit is het project: Hydrologie van het Dwingelderveld op CD-ROM (project nummer 7). Hiermee wordt beoogd materiaal te ontwikkelen waarmee de werking van het hydrologische systeem van de Dwingelderveld, de resultaten van het onderzoek en het plan van aanpak op een visuele manier gepresenteerd kunnen worden.

Projectformulieren

Nr: 1

Calamiteitenafvoer Recreatieterrein de Noordster

Omschrijving:

De camping de Noordster ligt in het bosgebied bij Dwingeloo. In de huidige situatie komt het regelmatig voor dat hinder wordt ondervonden van te natte omstandigheden. Delen van het terrein liggen in een natuurlijke laagte, de "Noorsterslenk". Uit een analyse van het waterschap is gebleken dat juist in deze lage delen bij grote neerslag hoeveelheden wateroverlast optreedt. Dit water kan niet wegstromen, zodat inundatie optreedt. Verdere vernatting van het Dwingelderveld in het kader van de verdogingsbestrijding maakt de situatie er voor de Noorster niet beter op.

Doelstelling:

Het voorkomen van ontwatering van de Noorsterslenk door het realiseren van een voorziening voor de camping de Noordster voor afvoer van overtollig neerslagwater onder extreme omstandigheden.

Maatregelen:

ophogen 400 m zandweg met 10 tot 50 cm
herstel natuurlijke laagtes om oppervlakkige afvoer te remmen
aanleg oppervlakkig afwateringssysteem binnen de camping de Noordster
aanleg van een ondiepe sloot langs de weg de Noordster voor de afvoer van extreme neerslag hoeveelheden
verbetering waterloop Leeuweriksweg

Prestatie-indicatoren:

- aantal overstromingen camping
- grondwaterstand in de Noorsterslenk

Betrokkenen:

Waterschap Reest en Wieden, Gemeente Westerveld, Campingbedrijf de Noordster, Overlegorgaan Dwingelderveld, Natuurmonumenten en Provincie Drenthe

Tijdpad:
Uitvoering en afronding in 2001

Kosten: € 93025

Financiering:

SGB	€ 36302
Reest en Wieden	€ 18151
Nationaal Park	€ 13613
Gemeente Westerveld	€ 11345
Noordster	€ 9076
Natuurmonumenten	€ 4538
Totaal	€ 93025

Nr. 2a

Leisloot omgeving Witteveen (fase 1)

Omschrijving:

Vanuit de omgeving Smitsveen-Drostenvveen in het centrum van het Dwingelderveld, watert de Leisloot, langs het Achterlandsveen af richting Ansen. De Leisloot is een gegraven watergang welke dwars door de stuifduinen van de Anserdennen en Wiltzangh is aangelegd. Ter plaatse van deze stuifduinen betreft het diepe doorsnijdingen met wel 4-5 meter hoogteverschil. Na passage van de stuifduinen stroomt de Leisloot langs de 2 bungalowparken in Witteveen. Ter plaatse van het laagst gelegen bungalowpark "Witteveen" heeft de Leisloot een belangrijke afwateringsfunctie voor dit bungalowpark en de benedenstrooms hiervan gelegen landbouwgronden.

Het volgende probleem doet zich voor: wateroverlast (inundaties) ter plaatse van het bungalowpark "Witteveen".

Er komen situaties voor waarbij het water in de Leisloot circa 10-20 cm hoger staat dan de drempels van de drie laagst gelegen bungalows in het park. Deze situaties zijn d.m.v. een waterpassing door het waterschap vastgelegd. Het probleem wordt veroorzaakt door het circa 5x per jaar voorkomende snelle afvoerproces vanuit het Dwingelderveld. Ter plaatse van het relatief vlakke landbouwgebied en bungalowpark heeft de Leisloot te weinig bergingsmogelijkheden waardoor hier de inundaties optreden. Bovenstrooms, tussen Witteveen en de ring stuifduinen, doet dit probleem zich niet voor vanwege het grote verhang van de Leisloot. Het water heeft hier stroomsnelheden van wel 1 m/s;

Daarnaast levert de snelle afvoer via de Leisloot een bijdrage aan de verdroging van het Dwingelderveld. Vanuit het centrum van het Dwingelderveld vindt circa 8 maanden per jaar vertraagde afvoer over het maaiveld plaats. Dit water wordt door de Leisloot ter plaatse van de stuifduinen als snelle component verder afgevoerd. Het overtollige water wordt dus vanuit de centrale slenken van het Dwingelderveld (o.a. Davidsplassen, Smitsveen-Drostenvveen)

afgevoerd en is dus niet meer beschikbaar voor de gewenste natuurontwikkeling;

Doelstelling:

De wateroverlast ter plaatse van het bungalowpark "Witteveen" en het benedenstroomse landbouwgebied verminderen, c.q. voorkomen. De snelle afvoercomponent van de Leisloot verminderen en vertragen door dit water, via de graslanden van Natuurmonumenten, te laten infiltreren. Mede daardoor treedt aan de Anserzijde van de stuifduinen een grondwaterstands-verhoging op welke gunstig is voor het Dwingelderveld.

Maatregelen:

Wateroverlast bij het bungalowpark en landbouwgebied verminderen door de afvoer via de Leisloot in twee delen te splitsen en het grootste deel van het overtollige water af te voeren via de bestaande natte slenk in de stuifduinen van Anserdennen. De slenk wordt plaatselijk verdiept. Er wordt een verdeelwerk geplaatst in de Leisloot. Het overgrote deel aan overtollig water wordt, via de bestaande natte slenk in de Anserdennen, afgevoerd naar het graslandgebied van Natuurmonumenten.

Voor de verdrogingsbestrijding laten we het overtollige water infiltreren in het graslandgebied aan de zuidwest zijde van het bungalowpark "Witteveen". In dit graslandgebied van Natuurmonumenten wordt een ondiep slenkenpatroon aangelegd waarbij de vrijkomende grond gebruikt wordt om de aanwezige zandweg, gelegen tussen de Leisloot en de graslanden, plaatselijk op te hogen. Hiermee ontstaat een bergingsgebied van circa 6,5 ha groot.

Ter plaatse van de Leisloot wordt een stuw geplaatst waarmee het peilbeheer in het bergingsgebied wordt geregeld.

Prestatie-indicatoren:

- verbeterde drooglegging in de Leisloot ter hoogte van het bungalowpark "Witteveen"
- verbeterde drooglegging landbouwpercelen Witteveen ter plaatse van de Leisloot
- extra grondwateraanvulling in het bergingsgebied (controle kunstwerken)

Betrokkenen:

Overlegorgaan Nationaal Park Dwingelderveld, Natuurmonumenten, gemeenten de Wolden en Westerveld, bewoners en eigenaren bungalowpark "Witteveen", aangrenzende particuliere eigenaren landbouw en natuur, waterschap Reest en Wieden.

Tijdpad:

onderzoek: 2002

uitvoering: 2004

Kosten:

nog niet bekend

Financiering:

nog niet bekend

Nr. 2b

Leisloot omgeving Achterlandsveen (fase 2)

Omschrijving:

Vanuit de omgeving Smitsveen-Drostenvveen in het centrum van het Nationaal Park, watert de Leisloot, langs het Achterlandsveen af richting Ansen. De Leisloot is een gegraven watergang welke dwars door de stuifduinen van de Anserdennen en Wiltzangh is aangelegd. Het Achterlandsveen en de bovenloop van de Leisloot liggen aan de noordzijde van de stuifduinen in een relatief vlak gedeelte van het Dwingelderveld. Dit vlakke terreingedeelte maakt deel uit van een voormalige ingesloten laagte, met een totale oppervlakte van circa 27 ha. Oorspronkelijk vormden de stuifduinen een natuurlijke barrière waarachter het vrijkomende water, uit het centrum van het Dwingelderveld, zich kon verzamelen. Het ven Achterlandsveen dat hier ligt is in 1999 door Natuurmonumenten gebaggerd en in de directe omgeving van het ven is de verrijkte bovenlaag verwijderd. Het huidige waterpeil in de laagte bedraagt circa 8.50 – 8.75 m+NAP. Herstel van de gehele, oorspronkelijke ingesloten laagte is mogelijk indien Natuurmonumenten circa 13 ha binnen de laagte verwerft van de totale 23 ha particulier bezit. Na verwerving en inrichting kan het oppervlaktewater tot maximaal 10.00 m +NAP stijgen. Op deze manier zal het oppervlaktewater, via de stuifduingordel, vanuit de natuurlijke ingesloten laagte infiltreren. Dit leidt tot een wezenlijke grondwateraanvulling in plaats van een snelle, oppervlakkige afvoer via de Leisloot. Bij de uitwerking moet rekening gehouden worden met aanwezige infrastructuur, bebouwing en recreatiefaciliteiten. Bij het bepalen van de nieuwe waterpeilen in het Achterlandsveen is reeds rekening gehouden met bestaande bebouwing en recreatiefaciliteiten.

Vanuit de centrale slenkssystemen van het Dwingelderveld vindt circa 8 maanden per jaar vertraagde afvoer over het maaiveld plaats. Dit water wordt door de Leisloot ter plaatse van de stuifduinen als snelle component verder afgevoerd tot buiten de grenzen van het Nationaal Park. Het oppervlaktewater is niet meer be-

schikbaar voor de gewenste natuurontwikkeling in de slenkssystemen. en er is sprake van een bijdrage aan de verdroging van het centrale slenkstelsel in het Dwingelderveld. Na herstel van de ingesloten laagte vormt het Achterlandsveen weer een geheel met de grote slenkssystemen Davidsplassen, Smitsveen-Drostenvveen en Witteveen.

Doelstelling:

De oppervlakkige afvoer vanuit de centrale slenkssystemen, via de Leisloot, voorkomen door de ingesloten laagte, het Achterlandsveen, te herstellen. Hiermee vormt het Achterlandsveen weer een geheel met de grote slenkssystemen Davidsplassen, Smitsveen-Drostenvveen en Witteveen.

Het aanwezige water in de laagte Achterlandsveen kan, mede via het stuifduincomplex, infiltreren waardoor een grondwateraanvulling plaatsvindt. De extra grondwateraanvulling levert een grondwaterstandsverhoging op.

Maatregelen:

De Leisloot wordt, vanaf het Achterlandsveen tot aan het stuifduincomplex, gedempt. Ter plaatse van de stuifduinen wordt een peilregulend kunstwerk geplaatst waarmee het eventueel vrijkomende water gelimiteerd tot afvoer komt en extra water tijdelijk wordt geborgen in het Achterlandsveen. Hiermee ontstaat een bergingsgebied van circa 27 ha.

Op basis van nader bodem- en grondwateronderzoek wordt bepaald welke maatregelen getroffen moeten worden om de aanwezige infrastructuur, bebouwing en recreatiefaciliteiten te vrijwaren van overlast. Waarschijnlijk leiden de nieuwe waterpeilen tot het noodzakelijk verleggen van wandel- en fietspadtrace's in de directe omgeving van het Achterlandsveen.

Prestatie-indicatoren:

- verminderde afvoer overtollig oppervlaktewater via de Leisloot
- verhoging oppervlaktewaterpeil in Achterlandsveen
- verhoging grondwaterstanden boven- en benedenstreams de stuifzandgordel

Betrokkenen:

Overlegorgaan Nationaal Park Dwingelderveld, Natuurmonumenten, gemeenten de Wolden en Westerveld, eigenaren bungalowpark “De Wiltzangh”, aangrenzende particuliere eigenaren landbouw en natuur, Waterschap Reest en Wieden.

Tijdpad:

Afhankelijk van de grondverwerving. Pas na volledige verwerving (13 ha) kan het plan conform het voorgestelde waterpeil worden uitgevoerd. Tusseloplossingen zijn mogelijk maar sterk afhankelijk van de gerealiseerde grondverwerving.

Kosten:

Nog niet bekend

Financiering:

Nog niet bekend

Nr 3 .

Herstel natuurlijke afwatering Noordenveld

Omschrijving:

Uit het eco-hydrologisch onderzoek is gebleken dat de ontwatering van de landbouwenclave Noordenveld een belangrijke oorzaak is van de verdroging van het Dwingelderveld. Ook is uit het hydrologisch onderzoek gebleken dat de afvoer van het Noordenveld waarschijnlijk meer in zuidelijke richting dient te lopen. Van daar dat het aanpassen van de waterhuishouding van het Noordenveld een centrale plaats inneemt in het plan van aanpak voor de waterhuishouding van het Dwingelderveld

In de huidige situatie wordt het water van het Noordenveld via een lange waterloop over het heidegebied afgevoerd naar de Ruiner Aa. Nog steeds zijn er gronden in landbouwkundig gebruik, maar het is de verwachting dat uiteindelijk het hele Noordenveld binnen afzienbare tijd kan worden aangekocht. Daarnaast is het de vraag of in de huidige situatie binnen de randvoorwaarden van een landbouwkundige drooglegging al aanpassingen mogelijk zijn. Naast afvoer van het landbouwgebied, worden ook een weg en een gebouw ontwatert. Deze ontwatering zal ook in de toekomst gehandhaafd moeten worden.

Doelstelling:

Opstellen en uitvoeren van een waterinrichtingsplan voor het centrale deel van het Dwingelderveld. Onderdeel van het plan is de waterloop over het Dwingelderveld, de maatregelen in het Noordenveld zelf in relatie tot natuurontwikkeling en de ontwatering van de infrastructuur in het centrale deel van het Dwingelderveld. Uitgangspunt is maximale bijdrage leveren aan het opheffen van de verdroging. Indien mogelijk wordt een fasering aangegeven afhankelijk van de stand van zaken met grondverwerving.

Maatregelen:

Fase 1: uitvoeren van een waterhuishoudkundig onderzoek naar de gewenste waterhuishoudkundige inrichting

Fase 2: Uitvoering van het plan afhankelijk van stand van zaken grondverwerving en eventu-

eel gefaseerd

Prestatie-indicatoren:

oppervlakte gerealiseerde natuurdoeltype
vermindering van de verdroging

Betrokkenen:

Waterschap Reest en Wieden, Gemeente Westerveld, Overlegorgaan Dwingelderveld, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten

Tijdpad:

2001 - 2002: onderzoek

2003 - 2006: uitvoering

Kosten:

Onderzoek en besteksvoorbereiding: € 45.000

Uitvoering: nog niet bekend

Financiering:

Nog niet bekend

Nr. 4

Waterloop Witteveen

Omschrijving:

In het uiterste noordoosten van het nationaal park ligt de waterloop Witteveen (voorheen ook wel leiding Paas genoemd). Deze waterloop verzorgt de waterafvoer van landbouwgronden ten oosten van de A28. Dit is het gebied ten noorden van Spier, omgeving Looveen en Terhorst. Ook de plaats Spier watert via een leiding parallel langs de A28 af op deze waterloop. Uiteindelijk wordt het water afgevoerd op de Oude Vaart.

Er doen zich een drietal problemen voor:

- verdroging Dwingelderveld
- doorvoer van eutroof water in het Dwingelderveld. Bij inundaties verspreidt zich dit over een groter natuurgebied.
- er zijn klachten van wateroverlast in de kern Spier.

Doelstelling:

Waterhuishoudkundige scheiding van landbouw en dorp Spier enerzijds en natuurgebied anderzijds. De wateroverlast in Spier oplossen. De verdroging in het Dwingelderveld bestrijden. De waterkwaliteit verbeteren in het Dwingelderveld

Maatregelen:

Het afvoeren van het landbouwwater in oostelijke richting naar het Linthorst-Homankanaal. Hiervoor is grondverwerving nodig voor het graven en verruimen van waterlopen. Ook dient een gemaal geplaatst te worden. Dit is een oud plan van het waterschap Meppelerdiep dat destijds vanwege de benodigde grondverwerving niet uitgevoerd kon worden. Het graven van een nieuwe leiding van Spier naar het noordoosten richting "landbouwwatergangen". Tracé bepalen in samenhang met grondverwerving.

Herinrichting en peilaanpassing van de waterloop door het bos (leiding Witteveen) in samenhang met de verwerving of afwatering van enkele in het bos gelegen agrarische percelen.

Prestatie-indicatoren:

- grondwaterstanden aan het maaiveld in de

Meeuwenplas

- waterkwaliteit
- drooglegging bebouwing Spier
- drooglegging landbouwpercelen

Betrokkenen:

Waterschap Reest en Wieden, Staatsbosbeheer, Inwoners Spier, Landbouw

Tijdpad:

Uitvoering: 2003

Kosten:

Nog niet bekend

Financiering:

Nog niet bekend

Nr. 5

Herstel slenken ter hoogte van de weg Lhee-Spier

Omschrijving:

Het tracé van de weg Lhee-Spier doorsnijdt een aantal slenken in de boswachterij. Vanwege het feit dat op korte termijn groot onderhoud voor de weg is voorzien, ligt er een mogelijkheid de slenken te verbinden en mogelijk de grondwaterstand te verhogen

Doelstelling:

Herstel natuurlijke afwatering via slenken

Maatregelen:

- onderzoek naar de afwatering van de weg en het effect hiervan op de slenk en de grondwaterstand
- aanleggen van duikers onder de weg en plaatselijk verhogen van de weg.

Prestatie-indicatoren:

- grondwaterstand in de slenk

Betrokkenen:

provincie Drenthe (wegbeheerder), gemeente Westerveld, Staatsbosbeheer en waterschap reest en Wieden

Trekker: provincie Drenthe en Staatsbosbeheer

Tijdpad:

- onderzoek en voorbereiding: 2001
- uitvoering: in de periode 2002 t/m 2004

Kosten:

Nog niet bekend

Financiering:

Nog niet bekend

Nr 6.

nog niet bekend

Conservering randzone Dwingelderveld

Omschrijving:

Uit het eco-hydrologisch onderzoek is gebleken dat het zinvol om in de randzone van het park hogere oppervlaktewaterpeilen in te stellen. Met name het verontdiepen van waterlopen levert een bijdrage aan het verhogen van de regionale grondwaterstand. Ook nieuwe inzichten t.a.v. de inrichting van waterlopen (Waterlood) geven aan dat waterlopen minder diep en breder gedimensioneerd kunnen worden.

In dit project worden alle gebieden in de randzone van het park met een zichtbaar oppervlaktewaterstelsel onder de loep genomen.

Doelstelling:

Verhogen regionale grondwaterstand rond het Dwingelderveld doormiddel van ondiepere ontwatering en conservering

Maatregelen:

- gedetailleerde drooglegingskaart produceren van de randzone van het Dwingelderveld
- kiezen van kansrijke deelgebieden
- opstellen plan voor de waterhuishoudkundige inrichting van deelgebieden
- doorrekenen en effecten van het plan op functies in het gebied
- uitvoeren van het plan

Prestatie-indicatoren:

- hogere regionale grondwaterstand

Betrokkenen:

NLTO, Waterschap Reest en Wieden, Gemeente Westerveld, Recreatie ondernemers

Tijdpad:

- onderzoek in 2002 - 2003
- uitvoering werken 2005 - 2006

Kosten:

nog niet bekend

Financiering:

nr. 7

Hydrologie van het Dwingelderveld op CD-ROM

Omschrijving:

Maatregelen in het recente verleden hebben veel weerstand bij de bevolking en de recreant opgeroepen tegen waterhuishoudkundige maatregelen ten behoeve van het nationaal park. Fietspaden staan soms onder water en de omgeving is bang voor natschade aan huizen of landbouwgewassen. Daartegenover staat uit hydrologische onderzoek is gebleken dat het Dwingelderveld nog steeds ernstig verdroogd is en dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Hiertoe wordt in het kader van het gebiedsgerichte project Zuidwest-Drenthe gewerkt aan een plan van aanpak waterhuishouding Dwingelderveld. Nieuwe maatregelen kunnen echter niet worden uitgevoerd als dat niet vergezeld wordt van een uitgebreide communicatie richting de streek en recreant.

Doelstelling:

Ontwikkelen van begrip over het belang van de hydrologie voor het nationaal park Dwingelderveld om draagvlak te vergroten voor nieuwe anti-verdrogingsmaatregelen.

Maatregelen:

Ontwikkelen van communicatie materiaal waarmee doormiddel van video en animaties uitleg wordt gegeven over:

- het belang van het Dwingelderveld
- de werking van het hydrologische systeem
- dat nat normaal is (sommige gebieden kunnen gedurende het winter seizoen alleen met laarsen bezocht worden)
- de verdroging van delen van het Dwingelderveld
- mogelijke maatregelen (binnen de randvoorwaarden van andere functies zoals wonen)

Het is de bedoeling dat het materiaal beschikbaar wordt gesteld in bouwstenen die flexibel kunnen worden ingepast in presentaties, doorlopende vertoning in het bezoekerscentrum en eventueel internet.

Prestatie-indicatoren:

- communicatiedragers
- presentaties

Betrokkenen:

Waterschap Reest en Wieden, Overlegorgaan Dwingelderveld, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Provincie Drenthe

Tijdpad:

Uitvoering 2002

Kosten: geschat op € 34.034,--

Financiering

SGM-bijdrage: € 17.017,--

Regio: € 17.017,--

Bijlage 2

Tijdschema

Nr	Project	Onderdeel	01	02	03	04	05	06
1	Noordster			#				
2	Leislout	onderzoek			#			
		uitvoering				#		
3	Noordenveld	onderzoek			#	#		
		uitvoering					#	#
4	Waterloop Paas							
5	Weg Lhee- Spier	onderzoek			#			
		uitvoering				#		
6	Randzone Dwingelderveld	onderzoek						
		uitvoering					#	#
7	CD-ROM				#			

Tijdschema bijgesteld: 4 april 2003

Tabel 1

Type maatregel	Verwacht effect
Automatisering stuw	Hoger gemiddeld oppervlaktewaterpeil. Hierdoor een hogere drainagebasis van regionale watersysteem
Automatisering stuw (t)	Bediening van de stuw op afstand. Effect gelijk aan Automatisering stuw
Nieuwe stuw	Lokaal verhoging van de grondwaterstand. Regionaal effect pas merkbaar als de hele randzone optimaal is geconserveerd
Nieuwe stuw (in natuurgebied)	Lokaal verhoging van de grondwaterstand
Dempen sloten	Lokaal sterke verhoging van de grondwaterstand
Omvormen bos	Minder verdamping. Effect op de grondwaterstand pas merkbaar bij grote oppervlakten
Afsluitbare duiker	Effect gelijk aan die van een nieuwe stuw in het natuurgebied
Kade	Voorkomen van oppervlakkige afstroming. Hierdoor wordt het water vastgehouden en treden lokaal hogere grondwaterstanden op
Herstel slenk	Dit is in eerste instantie een natuurontwikkelingsmaatregel. Omdat het gaat om het herstel van het natuurlijke afvoersysteem zijn deze maatregelen meegenomen in de inventarisatie
Schonen ven	Dit is een natuurontwikkelingsmaatregel.
Ophogen weg	Geen effect op de grondwaterstand. Dit is te beschouwen als een compenserende maatregel